

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

JAVORNÍK (okr. Šumperk)

Tvrziště. 14.-15. stol. Zjišťovací výzkum.

K ověření výsledků geofyzikálního měření lokality v roce 1984 přistoupilo jesenické muzeum v letech 1989-1994 plošným zjišťovacím výzkumem. Výkopy bylo ročně získáno 1000-2500 artefaktů, převážně zlomků keramiky. Výsledky výzkumu jsou ve fázi závěrečného zpracování. V roce 1995 byly před zahrnutím zkoumané plochy a úpravou terénu tvrziště odstraněny kontrolní profily z předchozích let. Získaný materiál znamenal, až na výjimky, spíše jen kvantitativní přínos. Je možno se zmínit o nálezů několika zlomků dna se značkou (čtvrcený kruh), především o drobné plastice- koničku (Brachtl 1996, 287 - 290). Tato dětská hračka byla získána při odstraňování kontrolního profilu mezi sondami B 2/92 a A 2/93 v hloubce kolem 200 cm od povrchu. Z bezprostřední blízkosti plastiky se podařilo získat několik fragmentů keramiky, které mohou pomoci při dataci. Při odstraňování profilu došlo k odlomení pravé zadní nožky koníka, avšak zlomek byl zpětně nalezen. Hlava koně je v profilu výrazně skloněna a v čelním pohledu asymetrická. Plastika je vytvořena ve volné ruce, což dokládá řada průvodních znaků na jejím povrchu. Šije se hřívou je modelována prostým smáčknutím mezi dvěma prsty, přičemž se do vlhké hlíny otiskly papilární linie hrnčířova palce. Levá polovina hřivy je zdůrazněna šesti šikmými rýhami, které plasticky naznačují svazky žíní. Plastičnost anatomie těla koně je na levé straně zdůrazněna mělkým promáčknutím. Z válcového tělíčka byly vytaženy široce rozkročené nohy, ukončené naznačeným kopýtkem. Horní část zadních partií těla nese šiký ostrý vryp. V jeho blízkosti se po pravé straně nachází menší přehyb, který však nelze patrně interpretovat jako náznak lenůšku. Anonymní tvůrce hračky se na svém výrobku "podepsal" otisky prstů nejen na hřívě, ale i nad kopýtky. Plastika o rozměrech max. v. 63 mm a max. d. 54 mm je slabě pálena do světlejší béžové barvy a neglazována. S přihlédnutím k průvodní keramice a písemným zprávám je možno plastiku datovat do 14. - první čtvrtiny 15. století.

Zdeněk Brachtl, OVM Šumperk - pracoviště Jeseník

Literatura:

Brachtl, Zdeněk. 1996: Keramická středověká plastika konička z Javorníku - Vsi. Vlast. věstník moravský 3/1996, 287 - 290.

Resumé:

Javorník (Bez. Šumperk). Festungsstätte. 14. - 15. Jh. Vorläufige Sondierung.

JAVORNÍK - VES (okr. Šumperk)

U kostela sv. Kříže. Drobné opevněné sídlo. Středověk. Zjišťovací výzkum.

V letních měsících r. 1994 proběhla šestá (závěrečná) etapa zjišťovacího výzkumu drobného opevněného sídla v Javorníku-Vsi. V návaznosti na závěry jednání odborné komise bylo přistoupeno k položení sondy A1/94 o rozměrech 6 x 4 m. Kulturní vrstva o mocnosti 10-20 cm se nacházela až 180 cm od stávajícího terénu. Uprostřed sondy se podařilo objevit 4 m dlouhý pás základových kamenů. Dále bylo položeno několik mikrosond v místech starších fází výzkumu. V průběhu prací se podařilo získat kolem 1000 fragmentů keramiky. Železné artefakty jsou zcela amorfní, osteologický materiál nečetný. Paleobotanické vzorky byly předány RNDr. E. Opravilovi do Opavy. Rozborem byla zjištěna přítomnost jedle bělokoré, buku lesního, dubu, lípy, jasanu ztepilého a střemchy hroznovité.

Zdeněk Brachtl, OVM Šumperk-pracoviště Jeseník

Resumé:

Javorník - Ves (Bez. Šumperk). Bei der Kirche sv. Kříže. Kleine befestigte Siedlung. Mittelalter. Vorläufige Sondierung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Ulice Křížová 14, parc.č. 188, 189 a 190. SMO 1:5000, rok vydání 1989, Jihlava 7-4, 185 mm od Z s.č., 38 mm od J s.č., nadmořská výška cca 521,00 m n.m. Sídliště, výrobní objekty. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Výzkum probíhal ve dnech 26.4.-2.7. 1993, soustředil se především na prostor mezi hlavní městskou hradbou a domem č. 12, což představuje plochu více než 580 m². Nejstarší horizont nad podloží tvořila černá tenká vrstvička uhlíkatého prachu, zřejmě pozůstatek po odlesnění parcely a spálení zbytků dřeva (keramikou předběžně datováno do 1. poloviny 13. století). Vrstva zabíhala i pod základy hlavní městské hradby, která se objevila již po skrytí ornice. Hradba probíhala v celém zkoumaném prostoru v délce asi 50m. Základ je kladen do mělkého žlábků nebo přímo na povrch terénu, který kopíruje a proto se výška založení velmi liší. Pro stavbu je použita navětralá žula a rula z povrchových sběrů. Od konce 13. století je prostor u vnitřní strany hradby intenzivně hospodářsky využíván a byly zde odkryty 2 hrnčířské pece, 2 sušárny a 3 pece potravinářské. V jejich okolí jsou zbytky četných kůlových jamek po lehčích stavbách či přístřešcích. Hrnčířská pec č. 927 zanikla při výpalu a obsahovala kompletní vsázku, datovanou na přelom 13./14.století. V polovině 17. století zde zanikla kamnářská dílna, zřejmě v souvislosti se švédskou okupací Jihlavy. Prostor se využíval vojensky a byla zvýšena hradba.

Nejdůležitější situaci tvoří superpozice tří objektů, polozemnice, hrnčířské pece a sušárny, postavených a zaniklých v rozmezí od poloviny 13. století do počátku 14. století. Nejstarší osídlení představuje nález SV rohu zahlobené zemnice č. 536. Byl vypreparován základový trámový věnec a podlaha se zbytky desek. Objekt nezanikl požárem, ale byl zasypán a do jeho zásypu vyhloubena předpecní jáma hrnčířské pece.

Parkánová hradba je stavěna podobně jako hlavní. Prostor parkánu neměl jiné využití než vojenské po celou dobu funkce hradeb.

Od 19. století je zkoumaný prostor zastavěn. Dům č.p. 14 do své S zdi pojal úsek hradby 20m dlouhý a 3m vysoký od současné úrovně terénu. Ještě před zahájením výzkumu bylo vše zdemolováno. Stavební činnost zde zanechala torza četných zdí, dnes již neinterpretovatelných.

V rámci výzkumu byly zdokumentovány také tři sklepní místnosti a na ně navazující asi 64m podzemních chodeb o výšce 1,2 - 1,6 m a šířce 0,8 - 1,2 m.

Ondrej Šedo - Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Křížová Str. 14. Parcelle Nr. 188 - 190. Siedlung, Werkstattobjekten. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.